

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ISSN 2219-2654

**ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ
ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

№2(37) 2015

Том 3

Севродоонецьк 2015

<i>Достєвська О.Г.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ.....	112
<i>Мадииова Ю.И.</i> ПРОЕКТИВНІЕ МЕТОДИКИ КАК ИНСТРУМЕНТ ДИАГНОСТИКИ.....	120
<i>Мальцев О.В.</i> АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВЕРСІЇ ОПИТУВАЛЬНИКА СУБ'ЄКТИВНИХ УЯВЛЕНЬ ПРО БЕЗПЕКУ ТА ЙОГО ПСИХОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ.....	128
<i>Маніч О. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МАТЕМАТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ....	139
<i>Михайлишин У.Б.</i> ДО АНАЛІЗУ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ВИВЧЕННЯ ГРУПОВИХ ЦІННОСТЕЙ.....	147
<i>Проскурка Н. М.</i> ЗМІСТ І СКЛАДОВІ АВТОПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	152
<i>Сірко Р. І.</i> ОСОБИСТІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ВІЩІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ ДСНС УКРАЇНИ.....	158
<i>Ткач Т.У.</i> МЕХАНІЗМУ МОТУВАЦІЈНЕ ЈЕДНОСТКІ.....	165
<i>Халепіч О. М., Богучарова О. І.</i> ПСИХОЛОГІЧНА РЕЗИЛЬСНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ СТРЕСУ ЛІНХА ЯК ОСОБИСТІСНА ЗДІВНІСТЬ.....	171
<i>Ямчук Т.Ю.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	179

The article reveals the contents and composite autopsychological competence of future specialists in information technology. Describe the elements of the structure autopsychological competence of future specialists in information technology. Sources 9.

Key words: future specialists in information technology, autopsychological competence, components autopsychological competence, self-regulation, self-control, self-improvement.

Проскурка Наталія Миколаївна – старший викладач кафедри педагогіки та психології професійної освіти Національного авіаційного університету, м. Київ.

УДК 159.963.9.163

Сірко Р. І.

ОСОБИСТІТНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ВІНДИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ ДСНС УКРАЇНИ

В статті досліджуються проблема особистісних властивостей майбутніх психологів вищих навчальних закладів системи ДСНС України. Автор презентує результати досліджень основних характерологічних рис та акцентуацій характеру майбутніх психологів впродовж їх навчання у вищому навчальному закладі. Встановлено, що непевненість в собі, практичність, тривожність, доміантність, неконформізм, підозрливість та радикалізм знижують успіхи у професійній діяльності психолога. У той же час високий інтелект, везучість в собі, комунікабельність, довірливість, нормативність поведінки, творчість призводить до високих результатів у навчанні. Дослідження показує, що високо успішні студенти характеризуються вищими показниками за такими критеріями як: вміння жити теперішнім, креативність, автономність, саморозуміння, а у низько успішних респондентів вищі показники за спонтанністю.

Ключові слова: особистісні властивості, акцентуації характеру, майбутні психологи.

Постановка проблеми. Актуальність вирішення проблеми професійної підготовки спеціалістів з практичної психології до діяльності в особливих умовах зумовлена збільшенням екстремальних ситуацій в Україні, їхнього рівня складності. Проте професійна підготовка майбутнього психолога на стадії освіти неможлива без наукового уявлення про психологічну структуру особистості працівника та її дослідження, адже лише цілісне структуроване розуміння її психіки змістовно репрезентує її трудовий потенціал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літературних джерел показав, що проблемі фахівця, задіяного в екстремальних умовах діяльності приділяється досягнення уваги. Розглядаються особливості поведінки людини у надзвичайних ситуаціях різного типу техногенних та природних катастроф [2, 4]; досліджуються психологічне забезпечення професійної та функціональної надійності персоналу при виконанні задач в умовах, що потребують граничної мобілізації фізичних психологічних та моральних якостей особистості [3,5,7]. У той же час проблемі підготовки практичного психолога відводиться недостатнє місце в психолого-педагогічній літературі. Існують лише окремі дослідження, в яких ставиться дана проблема [6,8]. На сьогоднішній день відсутній системний підхід до підготовки психолога. Не розроблена психограма професії «психологія діяльності у особливих умовах», майже не вивчені функції психолога при професійно-екстремальній діяльності.

Мета статті – дослідження особистісних характеристик майбутніх психологів та вплив на успішність професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. З метою дослідження особистих характеристик майбутніх психологів був проведений констатувальний експеримент. Висловим експериментальним майданчиком був обраний Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. У дослідженні приймало участь 245 осіб юнацького віку, які навчаються за спеціальністю «Психологія» денної форми навчання (I-V курси).

До психодіагностичного пакету були включені нижчезазначені методики: тест САМОАЛ, який визначає характеристики самоактуалізованої особистості; методика 16-PF Р.Б.Кеттелла, яка діагностує основні особистісні властивості; методика визначення акцентуацій характеру К.Леонгардта. Основний акцент був зроблений на порівнянні результатів якісної інтерпретації отриманих даних проаналізованої нами вибірки.

Гендерний розподіл по вибірці в цілому показав, що 84,4% (207 людей) є особами жіночої статі, а 15,6% (38 людей) – чоловічої. Така тенденція є негативною, оскільки діяльність в особливих умовах, яка характеризується як значною емоційною напруженістю, так і фізичними навантаженнями, чоловіки пристосовані краще. Окрім того, з кожним роком зменшується кількість юнаків, які вибирають професію «психолог». Так, при наборі 2012 року вступили на навчання 25,5% юнаків і 76,5% дівчат, а при наборі 2015 – вже лише 15,4% осіб чоловічої статі та 84,6% - жіночої. Цей факт свідчить про те, що не зважаючи на специфіку вищого навчального закладу, який пов'язаний з чоловічими видами діяльності, психологія, навіть екстремальна, сприймається як суто жіноча професія.

На основі показника «середній бал успішності», який визначався за допомогою аналізу навчальної документації, обстежувани поділені на дві групи: високого рівня успішності, результати екзаменаційної сесії яких склали 4,0-5,0 балів та низького – від 2,0 до 3,9 балів включно. По вибірці в цілому високий рівень успішності зафіксований у 56,7% осіб, низький – у 43,3% досліджуваних. Потрібно зазначити, що найгірша успішність діагностована у першокурсників: серед них тільки 26,9% є високо успішними, а 73,1% - низько успішними. Така ситуація пояснюється складністю адаптації до специфіки навчального закладу посиленого типу та суттєвими відмінностями учбового процесу в середній школі та вищому навчальному закладі. Юнаки та дівчата вчаться пристосовуватися до нової форми організації занять, відеутності щоденних завдань, збільшення кількості та складності навчального матеріалу. На наступних курсах успішність обстежуваних покращилась в три рази: кількість низько успішних осіб зменшилась з 73,1% до 23,4% на випускному курсі.

В спеціалізованих закладах системи ДСНС використовуються державна форма навчання (курсанти) та платна форма навчання (студенти). В дослідженні приймали участь 33 курсанти (13,5%) та 212 студентів (86,5%). Потрібно зазначити, що обидві групи працюють за однаковою навчальною програмою та планом, проте суттєво відрізняються за умовами вступу до вищого навчального закладу. Так, студенти зараховувались на навчання на конкурсній основі за результатами незалежного тестування. Курсанти ж склали додатковий іспит з фізичної підготовки, проходили медичний огляд, психологічний відбір та психофізіологічне тестування. Такі додаткові обстеження дають можливість підібрати здорових, фізично розвинутих осіб зі стійкою психікою та високим потенціальним рівнем, що, в свою чергу, впливає на успішність у професійно-екстремальній діяльності.

Існують також відмінності серед вищезазначених груп в умовах життєдіяльності. По-перше, курсанти знаходяться під більш жорстким контролем, оскільки проживають на казарменному становищі та виконують домашні завдання під наглядом викладачів або офіцерів. По-друге, курсанти згідно державної форми замовлення після закінчення навчального закладу забезпечуються роботою, що являється значним мотиваційним стимулом навчальної діяльності. Студенти ж, навпаки, не впевнені, що в суверенних соціально-економічних умовах знайдуть роботу за спеціальністю. Саме тому при порівнянні успішності цих двох груп виявлені суттєві відмінності. У групі курсантів зафіксований високий рівень

успішності у 78,8% осіб, а у студентів – лише у 53,3%. При цьому у курсантів успішність тримається на однаковому рівні впродовж всіх років навчання, а у студентів до випускників курсу рівень успішності знижується, оскільки частина з них розпочинає трудову діяльність, а не за спеціальністю.

Аналіз експериментального матеріалу дозволив виділити якісні особливості респондентів високого і низького рівнів успішності і зробити висновки про істотні відмінності в їх особистісних характеристиках.

На ефективність професійної діяльності майбутнього психолога впливають акцентуації характеру як стійкі особистісні риси, які формують особливості поведінки у міжособистісній комунікації, визначають реакцію на стрес та провідні потреби індивіда.

По вибірці в цілому у кожного другого респондента зафіксовано гіпертичний (45,7%) та циклотимний (53,5%) типи поведінки, що, на нашу думку, є прогнозованими. Гіпертичність, як переважаючий епіфоричний стану характерна для юнацького віку, як і перепади настрою при циклотимії. Такі типи схильні до ризику та авантур, замість обов'язку у них переважають почуття. При цьому, як у студентів, так і у курсантів з роками гіпертичність прояви підвищується (з 39,4% на першому курсі до 57,1% на четвертому у високо успішних респондентів), а циклотимні прояви, навпаки, знижуються вдвічі (від 68,4% на першому курсі до 35,7% на четвертому у високо успішних респондентів). Такий факт свідчить про успішніший перебіг кризи юнацького віку, коли особистість адаптується до дорослого життя.

У майбутніх психологів (43,6% по вибірці в цілому) зафіксовані високі показники по шкалі «демонстративність». Саме бажання бути в центрі уваги та відіграти роль улюбленця спонукало їх обрати професію психолога, щоб задовольнити свої нарцистичні потреби. Проти діяльності в екстремальних умовах ці особистості не зовсім придатні, оскільки вони реагують істероїдними реакціями на екстремальні ситуації.

Високі показники у обстежуваних (42,8% по вибірці в цілому) діагностовано також по шкалі «збудливість». Схильність до дисфорій та агресивність збудливого типу негативно впливають на комунікативний процес, що знижує ефективність роботи їх у сфері психології, проте його стійкість до стресу та хороші адаптивні здібності дають хороші результати в екстремальній діяльності. Саме тому відсоток осіб, у яких діагностовано збудливий тип акцентуації характеру, доволі високий як у групі низького рівня успішності (44,3%), так і високого (41,7%).

Суттєві відмінності виявлені у респондентів високого та низького рівнів навчання за шкалою «застраюваність». Так, у 38,1% осіб, які добре вчатьсЯ зафіксовані високі показники за даною шкалою проти 14,1% високо успішних особистостей. Провідна потреба застраюваного типу є прагнення до конкуренції, внаслідок чого вони швидко досягають успіху. Ригідність, яка характерна для даних людей, дає можливість швидко йти до поставленої мети, не реагуючи емоційно на перешкоди, що позитивно впливає на навчання.

Статистично значимі відмінності по двом групам зафіксовані і за шкалою «тривожність». Так, у кожного третього високо успішного обстежуваного (28,3%) діагностовано високий рівень тривожності проти 8,6% осіб, які добре вчатьсЯ. Провідною потребою тривожного типу є бажання стабільності та відсутності стресових моментів. В свою чергу, насивність та тривожне очікування призводять до замкнутості та є потужними чинниками для виникнення комунікативних бар'єрів. Ситуація навчання та екзаменів як завжди передбачувана, і саме через страх провалу, такі респонденти боять брати на себе відповідальність та виконувати більш складні завдання.

У кожного другого респондента (50,0%) групи низького рівня навчання зафіксовані афективно-експлозивні прояви, у той час як на групі високого рівня навчання – лише у кожного третього (37,4%). Надмірна експлозія та схильність до афективних реакцій

особистості впливає на її здатність реально оцінювати ситуацію та приймати виважені рішення, що, в свою чергу, знижує ефективність діяльності.

Суттєві відмінності виявлені при порівнянні груп курсантів та студентів. Такі негативні прояви як тривожність (18,8% у групі студентів та 6,0% у курсантів), циклотимність (36,6% та 33,3% відповідно), ефективність (44,3% та 33,3% відповідно) у курсантів нагадують рівні, що вказує на значимість психологічного відбору на навчання. У той же час у студентів (31,6% у студентів та 18,1% у курсантів) кращі показники по емотивності як здатності до співпереживання та співчуття, що є однією з важливих рис майбутнього психолога.

Розглянемо результати основних характерологічних рис майбутніх практичних психологів, які діагностувались за допомогою методики 16-PE Р.Б.Кеттелла. У кожного третього респондента (35,9% по вибірці в цілому) зафіксовані низькі показники за шкалою «інтелект», що вказує на конкретність та деяку ригідність мислення. При цьому спостерігаються відмінності по групах успішності. Так, абстрактне мислення та швидке мислення характерне для 41,0% опитуваних високого рівня успішності, проти 29,2% низько успішних осіб.

Видикає тривогу той факт, що у майбутніх психологів, які планують працювати в екстремальних умовах, діагностовано значну емоційну нестабільність, що свідчить про наявність низької толерантності до фрустрації, мінливість почуттів та лабільність настрою. Так, за шкалою «емоційна стійкість» високі показники спостерігаються лише у 15,9% опитуваних, це вказує на нездатність більшості респондентів ефективно виконувати діяльність у ризиконебезпечних ситуаціях.

У більшості опитуваних (85,8% по вибірці в цілому) зафіксовані низькі показники за шкалою «дипломатичність», що свідчить про не вміння особистості пристосовуватися до соціуму та взаємодіяти з людьми. Ці дані підтверджуються також діагностованим високим рівнем «радикалізму» (75,6% респондентів по вибірці в цілому), що свідчить бунтарство особистості, неприйняття цю авторитетів, відсутність поміркованості в діях та поведінці, що є характерним для юнацького віку.

За результатами аналізу значимі розбіжності виявлені у групах з різним рівнем успішності. Так, у високо успішних респондентів у три рази кращі показники за шкалою «творчість» (18,8% проти 5,0% низько успішних), що свідчить про добре розвинуту уяву та високий творчий потенціал цих респондентів.

Майже удвічі кращі показники за шкалою «впевненість в собі» у респондентів високого рівня успішності (55,3% проти 34,9% низько успішних). Як бачимо, кожен третій опитуваний низького рівня навчання характеризується тривожністю та боязливістю, що спонукає їх уникати стресогенних ситуацій та знижує можливості професійного становлення.

Значні розбіжності у аналізованих нами групах виявлені також і за шкалою «домінантність». Так, високий рівень доміантності зафіксовано у 64,1% малоуспішних респондентів і лише у 17,2% високо успішних. При високих оцінках за цим показником особистість характеризується власністю, незалежністю, впевненістю, при цьому наві'язують свій спосіб життя, що призводить до конфліктів з оточуючими. Саме їхня авторитарність та конфліктність доволі часто зважає їм досягти успіху у професійній діяльності, особливо у професіях «людина-людина».

В дослідженні виявлено, що нонконформізм виступає негативним чинником, який знижує рівень успішності. У 14,1% малоуспішних респондентів зафіксований високий рівень нонконформізму проти 6,4% успішних осіб. При високих оцінках за даною шкалою особистість за даною шкалою особистість прагне бути добре інформованою, не довіряє авторитетам, не соріється нічому на віру, схильна до експериментування, що доволі часто

відносно сприймається керівництвом в жорстко регламентованій діяльності востановлюють тину.

Розглянемо відмінності, які виявлені у групах курсантів та студентів. Так, у курсантів країна комунікабельність (48,1% студенти та 63,6% курсанти) та емоційна стійкість (15,0% студентів та 21,2% курсантів), що позитивно впливає на успішність, адже комунікабельність – це основна характеристика для професії «психолог», а емоційна стійкість – це основна характеристика для професії «рятувальник». Саме тому серед курсантів більший відсоток успішних у навчанні осіб, ніж серед студентів. У той же час у студентів країні показники за рисами, які відповідають за успішність у спілкуванні: вони більш довірливі (51,4% студентів проти 36,3% курсантів), більш дипломатичні та гнучкі у спілкуванні (15,0% студентів та 9,0% курсантів), більш конформні (10,3% студентів та 6,0% курсантів).

З метою визначення особливостей самоактуалізації студентів та курсантів використовувалась методика САМОАЛ, розроблена А.В.Лазукіним та адаптована Н.Ф.Каліною.

Згідно даних аналізу по вибірці в цілому у 29,7% опитуваних виявлені низькі показники за шкалою «впевняє на природу людини», що свідчить про негативну оцінку респондентами інших особистостей та зневіру у їх можливості. Цей факт можна пояснити специфікою діяльності психолога, оскільки він вивчає потаємні сторони людської натури. У той же час виявлена і позитивна тенденція: серед обстежуваних, що успішно навчаються, від першого до п'ятого курсу у чотири рази збільшується кількість осіб, які мають високі показники за даною шкалою (з 7,1% до 34,7%), що є підставою для побудови ширшої (гармонійнішої) відносини з оточуючими.

Насторожує також той факт, що в цілому по вибірці діагностовано значну кількість респондентів, які мають недостатньо розвинуті властивості, що характеризують певне «здоров'я особистості». Так, низькі показники за шкалами «автономність» (53,1%), «спонтанність» (59,6%), «саморозуміння» (48,2%) та «аутосимпатія» (51,1%) діагностовано майже у кожного другого респондента, що свідчить про низький рівень впевненості в собі, довіри до людей, самоповаги, орієнтацію на думку оточуючих, яка визначає схильність людини розраховувати не на власні судження, а на оцінку чи очікування інших людей. Проте у курсантів виявлені гірші показники по аутоемпатії (24,2% курсантів проти 52,0% студентів) та спонтанності (відповідно 33,3% проти 41,5%), проте вищі показники по автономності (відповідно 54,5% проти 45,7%). Цей факт свідчить про недостатню самоактуалізацію та наявність внутрішніх конфліктів, що є закономірним у юнацькому віці, оскільки особистість знаходиться в стадії професійного становлення.

В той же час за результатами дослідження у 83,2% респондентів по вибірці в цілому зафіксований високий рівень «потреби в пізнанні», при якому особистість прагне задовольнити свою цікавість у різних сферах життєдіяльності. Високі також показники у курсантів та студентів за шкалою «цінності» (73,4% від вибірки в цілому), що вказує на прагнення особистості налагоджувати здорові відносини з соціумом та побудувати гармонійне життя. У кожного другого респондента діагностовано також висока контактність (58,3%) та гнучкість у спілкуванні (68,5%), що свідчить про загальну схильність опитуваних до широких контактів з іншими людьми, здатність до адекватного самовираження у спілкуванні та аутентичної взаємодії з оточуючими.

Виявлені також значимі відмінності у специфічній самоактуалізації груп успішних та менш успішних респондентів. Так, у групі з високим рівнем навчання зафіксовані вищі показники за шкалою «орієнтація в часі» (71,1% успішних осіб проти 53,7% неуспішних), що свідчить про здатність людини жити в теперішньому, не відкладаючи на майбутнє і не прагнучи повернути минуле, та розуміння екзистенційної цінності життя, і, в свою чергу, позитивно впливає на психічне «здоров'я особистості та її успішність».

Набагато вищі показники у успішних респондентів і за шкалою «креативність». Так, 72,6% опитуваних високого рівня навчання показали здатність до творчості, як у групі низького рівня навчання – лише кожний другий (51,8%). Саме здатність до творчої діяльності підвищує рівень успішності, оскільки дає можливість ефективно та нестандартно вирішувати навчальні завдання.

Спостерігається позитивна динаміка у успішних респондентів за показниками, які пов'язані з комунікативними властивостями особистості. Так, у групі високого рівня успішності контактність збільшується з 35,7% на першому курсі до 73,9% на п'ятому, гнучкість у спілкуванні – відповідно з 35,7% до 82,6%. Тоді як у групі низького рівня успішності позитивна динаміка контактності відсутня (52,6% на першому курсі та 57,1% на п'ятому), а гнучкість спілкування, навпаки, зменшується з 63,1% на першому курсі до 42,8% на п'ятому.

Висновок. Встановлені характерологічні риси, які властиві майбутнім психологам, такі як: демонстративність, іпертимність, циклотимність, збудливість, Доказано, що застриманість, як провідна риса особистості, підвищує успішність у навчанні, а тривожність – знижує. Встановлена низка якостей, через які ускладнюється взаємодія психолога з людьми, яким він надає допомогу та встановлює стосунки. Такими якостями являються: непевненість в собі, практичність, тривожність, домігантність, нонконформізм, підозріливість, радикалізм. У той же час високий інтелект, впевненість в собі, комунікабельність, довірливість, нормативність поведінки, творчість призводять до успіхів у діяльності. Високо успішні респонденти характеризуються вищими показниками за такими критеріями як: вміння жити теперішнім, креативність, автономність, саморозуміння та відзначаються кращою гнучкістю у спілкуванні. У низько успішних респондентів вищі показники за спонтанністю.

Література

1. Козяр М.М. Екстремально-професійна підготовка до діяльності у надзвичайних ситуаціях. – Львів: «СПОЛОМ», 2004. – 376с.
2. Малкина-Пих И.Г. Экстремальные ситуации. – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 960с.
3. Основи психологічного забезпечення діяльності МНС: Підручник / За заг.ред.В.П.Садкового. – Х.:УІТЗУ, 2009. – 244с.
4. Основа А.А. Справочник психолога по работе в кризисных ситуациях. – Ростов н/Д : Феникс, 2005. – 315с.
5. Психологічне забезпечення професійної діяльності працівників пожежно-рятувальних підрозділів МНС України: [навчальний посібник]/ Микола Андрійович Кришталь. – Черкаси: Академія пожежної безпеки імені Героїв Чорнобіля, 2011. – 226с.
6. Рабочая книга практического психолога: пособие для специалистов, работающих с персоналом / под ред. А.А.Бодальова, А.А.Деркача, Л.Л.Лаптева. – М.: Изд-во Ин-та психотерапии, 2001. – 460 с.
7. Экстремальная психология: Підручник / За заг.ред. проф. О.В.Тімченка – К.: ТОВ «Авуей Трейд», 2007. – 502с.
8. Школьная психологическая служба: вопросы теории практики/ И.В.Дубровина. – М.:Изд-во МГУ, 1991. – 202с.

Транслітерації

1. Kozyar M.M. Ekstremal'no-profesiynna pidhotovka do diyal'nosti u nadzvychaynykh sytuatsiyakh. – L'viv: «SPOLOM», 2004. – 376s.
2. Malkina-Pikh Y.I.G. Ekstremal'nye situatsyy. – M., Yzd-vo Eksmo, 2005. – 960s.
3. Osnovy psykholohichnoho zabezpechennya diyal'nosti MNS: Pidruchnyk / Za zah.red.V.P.Sadkovoho. – Kh.:UITZU, 2009. – 244s.

4. Osypova A.A. Spravochnik psykholoha po rabote v kryzysnykh situatsiyakh. – Rostov (RU) : Feniks, 2005. – 315s.

5. Psykholohichne zabezpechennya profesiynoyi diyal'nosti pratsivnykiv pozhelzha ryataval'nykh pidrozdiliv MNS Ukrainy: [navchal'nyy posibnyk] / Mykola Andriyovych Kryshal'. Cherkasy: Akademiya pozhelzhoi bezpeky imeni Heroyiv Chornobilya, 2011. – 226s.

6. Rabochaya kniha prakticheskogo psykholoha: posobie dlya spetsyalystov, rabotayushchikh s personalom /pod red. A.A.Bodal'ova, A.A.Derkacha, L.I.Iapteva. – M.: Yzd-vo Yuzn psykhoterapyi, 2001. – 460 s.

7. Ekstremal'na psykholohiya: Pidruchnyk / Za zah.red. prof. O.V.Timchenka – K.: TOV «Avhust Trejdv», 2007. – 502s.

8. Shkol'naya psykholohicheskaya sluzhba: voprosy teoryi praktyki/ Y.V.Dubrovyya. M.: Yzd-vo MHIU, 1991. – 202s.

Сирко Р.П.

ЛИЧНОСТНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ БУДУЩИХ ПСИХОЛОГОВ ВЫСШЕЙ УЧЕБНОЙ ЗАВЕДЕНИЙ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ ПО ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ.

В статье исследуются проблема личностных свойства будущих психологов высшего учебных заведений системы ДСНС Украины. Автор презентует результаты исследования основных характерологических черт и акцентуаций характера будущих психологов на протяжении их учебы в высшем учебном заведении. Установлено, что неуверенность в себе, практичность, тревожность, доминантность, конформизм, подозрительность и радикализм снижают успехи в профессиональной деятельности психолога. В то же время высокий интеллект, уверенность в себе, коммуникативность, доверчивость, нормативное поведение, творчество приводит к высоким результатам в учебе. Исследование показывает, что высоко успешные студенты характеризуются более высокими показателями по таким критериям как: умение жить настоящим, креативность, автономность, самопонимание и у низко успешных студентов выше показатели по спонтанности.

Ключевые слова: личностные свойства, акцентуации характера, будущие психологи.

Sirko R.I.

THE PERSONALITY PROPERTIES OF FUTURE PSYCHOLOGISTS OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS IN THE SYSTEM OF DSNS OF UKRAINE

The article deals with the problems of personality properties of future psychologists of higher educational establishments of the system DSNS of Ukraine. The author presented the results of researches of basic lines and accentuation of character of future psychologists during their studies in higher educational establishment. It is set that the lack of confidence, practicality, anxiety, dominance, suspiciousness and radicalism reduced successes in professional activity of psychologist. In that case high intellect, confidence in itself, communicability, trustfulness, creation formed the high results in studies. Research shows that high-successful students are characterized higher indexes after such criteria as ability to live by present, creation, noninteraction, auto understanding and low-successful students have higher indexes after spontaneity.

Key words: personality properties, character accentuation, future psychologists.

Сірко Роксолана Іванівна – кандидат психологічних наук, доцент, заступник начальника кафедри практичної психології та педагогіки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.